

БЛАГОДАРСТВЕНАТА ХИМНА КОН ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА

Благодарствената химна кон Пресвета Богородица - Акатист е потреба на целиот христијански свет за добивање морална сила и поддршка од посредничката меѓу небото и земјата, заштитничката на светот, патеводителката во вечниот живот, Пресвета Богородица. Богоневестата преку која ни дојде помилувањето со Бога, со молитвите упатени кон Бога, е закрилница не само на поединци кои ја бараат Нејзината помош, туку и бранителка на православните држави, а тоа најдобро се гледа преку Акатистот на Богородица, кој е составен по повод ослободувањето на Цариград со Нејзина помош. Всушност, отука потекнува и изворната смисла на овој голем Богородичен празник, на кој се воспеваат чудесните настани во Светата

СВЕТАТА КРПА СО НЕРАКОТВОРНИОТ ЛИК - ОБРАЗ НА ГОСПОД ИСУС ХРИСТОС

БЛАГОСЛОВ ОД МАЈКАТА БОЖЈА ЗА МАКЕДОНСКАТА ЗЕМЈА-МАТИЦАТА НА ХРИСТИЈАНСТВОТО ВО ЕВРОПА

■ Пишува: аџика Живанка ФИЛИПОВСКА

Земја. За Нејзината слава, за Нејзината светост низ сите векови, овие денови во Македонската православна црква се одржува Акатистот на Пресвета Богородица и овој празник е радост за Христовата црква на небото и на земјата. Се радува Мајката на нашиот Спасител Господ Исус Христос, Мајката на нашиот живот, Мајката на сите нас. Богородица ни е дар од Севишниот и со Неа светот е богат со најскапото што човештвото може да го има, богати сме со една Божја близина, зашто таа е наша

посредничка пред Бога.

"Мајката Божја, Пресвета Богородица со стапнувањето (присуството) свое, на македонската земја, ја благослови и таа стана света земја, матица на христијанството за Европа". Затоа "не постои христијанска земја и Христова црква во светот да не знае за Македонија", чие име е овековечено како во Стариот, така и во Новиот Завет (МПЦ, Американско-канадска епархија, 25-ти јубилеен црковнонароден собир, 3-6 септември 1999 година, Краун-Поинт, САД).

"Мајката Божја, Пресвета Богородица со стапнувањето (присуството) свое, на македонската земја, ја благослови и таа стана света земја, матица на христијанството за Европа". Затоа "не постои христијанска земја и Христова црква во светот да не знае за Македонија", чие име е овековечено како во Стариот, така и во Новиот Завет. Благодарствената химна кон Богородица - Акатист е составена од четири дела и секогаш се одржува во петок. Се богослужи во првите пет петоци во Велигденскиот пост, во попладневните часови. Химната содржи 25 стихови и тоа 12 песни (т.н. икоси) и 13 песни (т.н. кондаци).

АКАТИСТОТ И СПОМЕНОТ НА ЧУДОТО

Зборот "акатист" произлегува од грчкиот збор "а" - не; "kathízō" - седи (што значи не седи). Значи, името Акатист го добил затоа што за време на неговото богослужение на верниците не им е дозволено да седат. "Акростихни" - химна во чест на Богородица испеана на почетокот на VII век, во времето на цар Ираклиј, по повод ослободувањето на Цариград, постигнато со Нејзина помош.

Во времето на царот Ираклиј (кој царувал од 610 до 641 година), Грчкото царство истовремено го нападнале Персијците и Скитите. Војските на персискиот цар Хозрој и скитскиот Хаган го нападнале Константинопол (Цариград). Сарвар, војвода на персискиот цар Хозрој и скитскиот кнез, со огромна војска пристигнале до Цариград, го опколиле и долго време го мачеле, отцепувајќи го од преостанатиот свет. Тогаш патријархот Сергеј (патријарх на Константинопол), земајќи ги чесните крстови (од Чесното и од Животворното дрво) и светите икони (особено Неракотворната Христова икона и Чудотворната икона Одигитрија - Патеводителка), како и Ризата на Пречистата Богомајка, почнал да ги обиколува градските ѕидини, со солзи вршејќи литии и молепствија. И по милоста Божја, со посредство на Пресвета Богородица, на чудесен начин престолнината била спасена од Варварите и на Грците им била дадена славна победа над Персијците и Скитите". Значи, Пресвета Богородица ги спасила Христијаните од нехристијаните. "Зашто кога патријархот и духовништвото по усрдните молепствија пред иконата на Пречистата Богомајка ја спуштија Нејзината риза во водата, морето се раздвижи (се разбранува) и ги потопа непријателските кораби; во исто време се зборкаа и непријателите кои беа на копно, па грчката војска без големи маки ги разби". И оттогаш, за спомен на ова прекрасно чудо на Пресвета Богородица бил вос-

тановен овој празник.

Акатистот е прославување на Божјата Мајка, возвишена пофалба, карактеристична творба од песни во Источната црква. Таквата творба од песни е забележителна како по необичната форма, така и по содржината. И ете, јазикот на поезијата го побудува човечкиот ум да се издигне над пределите на секојдневниот говор. Затоа тој учествува во повозвишени

личности. Постои и: Акатист на Исус Христос, како и Акатист на светителите.

БЛАГОДАРСТВЕНА ХИМНА

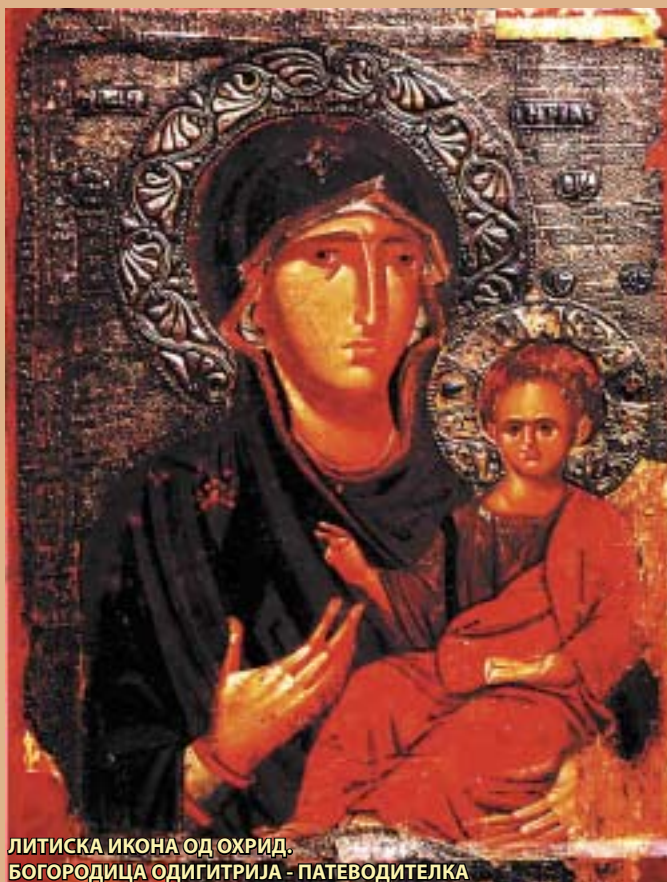
Во многу манастири и цркви во нашата татковина, како и во цел свет, на ѕидовите се насликани и се прикажани 25-те претстави од пофалната химна, Благодарствената химна кон Пресвета Богородица -

тво, како и во поединечни споменици во Романија, Бугарија, Црна Гора, Србија, Грција, насликани во XVI и во XVII век. А во периодот на турското владеење, особено во XVII век претставувањето на "Благодарствената химна кон Богородица" - Акатист, го наоѓаме во повеќе споменици на ѕидното сликарство во Македонија. Затоа можеме да кажеме дека оваа химна е благодарност кон Божјата милост и дела, благодарност кон Милосрдната Богородица со непобедлива сила и кон светителите, но и спомен и благодарност кон зографите, кои со своите уметнички дела во манастирите и во црквите во Македонија и во цел свет ги овековечиле настаните од Акатистот. Нивните дела се од исклучително значење, не само за поддршка на духот на нашиот народ, туку и за националното препознавање и идентитетот низ вековите.

Оваа "Благодарствена химна кон Богородица" - Акатист е составена од четири дела и секогаш се одржува во петок. Се богослужи во првите пет петоци во Велигденскиот пост, во попладневните часови (годинава ќе се одржи на 10 март, 17 март, 24 март, 31 март и 7 април). Химната содржи 25 стихови и тоа 12 песни (т.н. икосо) и 13 песни (т.н. кондаци). Во нив, основната тема е "Благовештение". Сите икосо завршуваат со зборовите: "Радувај се, Невесто Невестна!" Сите кондаци (со исклучок на првиот) завршуваат со зборот "Алилуја". На почетокот на Богородичната химна, гласно и со восхитување, се пее повеќе пати прекрасната песна "Возбраној воеводје", сите присутни на Богослужбата: Тебе, Богородице, Поборнице - Војвотко, ние, слугите Твои, откако од зло се избавивме, песна пофална Ти воспеваме. Како Онаа, Која има сила непобедлива, од секоја опасност ослободи нè, за да Ти повикуваме: "Радувај се, Невесто Невестна!"

Семилостивата Божја Мајка, која е Милост пред Творецот, ја молиме да го воздигне човештвото од земниот до небесниот свет.

Со благослов на Неговото Високо Преосвештенство Митрополит Европски г. Горазд

ЛИТИСКА ИКОНА ОД ОХРИД.
БОГОРОДИЦА ОДИГИТРИЈА - ПАТЕВОДИТЕЛКА

логосни форми. Значи, Акатистот претставува една поетско-ликовна целина, долга поетска благодарствена и пофална композиција, неседечка песна (при чие пеење не се седи), посветена на Богородица. Тој како најкомплексна и најобемна поетска форма во црковната химнографија, станува инспирација за неговото ликовно прикажување во уметноста. Првиот Акатист е составен во слава и чест на Пресвета Богородица. Негови можни автори се: Јоан Дамаскин, Роман Слаткопеец, Патријархот Сергеј, Патријархот Фотиј и други

Акатистот, и некои од нив целосно, а други делумно се зачувани. Ќе се потсетиме на најстарите претстави на оваа Химна кон Богородица во Македонија, Романија, Грција и Србија, кои датираат од периодот од XIV до XV век. Нив ги наоѓаме како во ѕидното сликарство, така и во илуминираните ракописи. Во светската и во христијанската историја е познато дека по паѓањето на Византија и на земјите под нејзино културно владеење под турска власт, овој циклус ќе стане дел од задолжителната програма во трпезариите во светогорското ѕидно сликарс-